

OBAVJEŠTENJE

fizičkim i pravnim licima - vlasnicima bilja (posjednicima, proizvođačima, trgovcima), organizacijama i službama (posebno onim koje upravljaju javnim zelenim površinama)

o pojavi i potvrđivanju štetnog organizma *Cydalima perspectalis* (Walker 1859) – šimširov moljac na određenim lokalitetima u Federaciji BiH

PODACI O ŠTETNOM ORGANIZMU

Latinski naziv štetnog organizma:
Cydalima perspectalis (Walker 1859)

Sinonimi (ostali naučni nazivi):
Diaphania perspectalis (Walker, 1859)
Glyphodes perspectalis (Walker, 1859)
Palpita perspectalis (Walker, 1859)

Taksonomska pozicija:
Lepidoptera: Pyralidae: *Cydalima*

„Domaći“ naziv: šimširov moljac; šimširov plamenac

EPPO kod (Bayer-ov kod): DPHNPE

EPPO lista: 2007. godine uključen na EPPO-vu listu tzv.ranog upozorenja (Alert list), a 2011. godine je izbrisan sa liste

BiH lista: nije uključen; neregulisan

Porijeklo: Istočna Azija (Inoue i dr., 1982)

Prisustvo, Evropa: Njemačka, Holandija, Belgija, Austrija, Italija, Slovenija, Hrvatska, Mađarska, Srbija, Crna Gora,

MJESTO POTVRĐENE POJAVE U F BIH:

Hercegovačko-neretvanski kanton, općina Čapljina (lokaliteti:Doljani, Višići, Gabela, Trebižat), općina Čitluk (lokaliteti:Potpolje, Blizanci, Čitluk - grad);
Posavski kanton, općina Odžak.

LABORATORIJSKO TESTIRANJE IZVRŠIO:

Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru – Zavod za zaštitu bilja (za HNK)
Biskupa Čule bb, 88000 Mostar

BILJKE DOMAĆINI (najznačajnije):

Buxus spp.(šimšir),
Ilex aquifolium L. (božikovina),
Euonymus spp. (japanska kurika).

DIJELOVI BILJA KOJE „NAPADA“:

Lišće, kora, izbojci; ostali dijelovi (zapreci kokona; „paučina“).

OPIS INSEKTA I SIMPTOMA (pogledati slike* razvojnih stadija insekta i simptoma):

- leptiri bjelkastih krila smeđeg ruba raspona do 4 cm (postoje i smeđe forme)
- jaja odlaze sa donje strane listova.
- mlade gusjenice su zeleno-žute boje sa crnom glavom; odrasle gusjenice postaju zelene i imaju karakteristične debele crne i tanke bijele pruge sa crnim tačkama na leđnoj strani.
- grane su obavijene paučinom - svilenkasti zapreci i niti (kokoni od svilenih niti između listova i grančica) na šimširu
- mlade gusjenice oštećuju epiderm lista sakrivene sa donje strane lista u paučini u unutrašnjosti gustih biljaka šimšira (teško uočljive); odrasle gusjenice su uočljive na vanjskoj strani biljke gdje prave golobrst
- ispod grmova i u grmovima je velika količina tamnozelenog izmeta.

FITOSANITARNI RIZIK I EKONOMSKI ZNAČAJ:

- vrlo brzo širenje – na sadnom materijalu biljki domaćina; prirodnim putem (leptir je dobar letač)
- narušavanje izgleda okoliša
- ugrožavanje biljki domaćina na javnim i privatnim površinama
- potencijal za ugrožavanje biodiverziteta (opstanka prirodne populacije biljki *Buxus* spp.).

PREPORUČENE OPĆE FITOSANITARNE MJERE (fizičke/mehaničke):

- redovni pažljivi pregledi biljaka šimšira i drugih biljaka domaćina razmicanjem grana i pregledom donje trećine biljke (prve štete od mladih gusenica nastaju u unutrašnjosti žbuna šimšira);
- „zaražene“ biljke treba orezati (skratiti grane 10% ili više - u zavisnosti od intenziteta napada, ako su gusjenice obrstle lišće i pojele koru s grana, onda se reže do dijela grane sa očuvanom korom);
- odrezane biljne dijelove na bezbjedan način spaliti ili ukloniti iz vrta (da bi se spriječilo dalje širenje);
- sakupljanje i uništavanje gusenica, lutki i jaja koja su položena na naličje lista u grupicama (preporučljivo za privatne vrtove sa nekoliko biljki šimšira);
- ispiranje žbunova šimšira mlazom vode pod velikim pritiskom (kompresorom). Nakon ispiranja gusjenice se moraju pokupiti i uništiti (npr. potapanjem u vruću vodu ili gaženjem).

Napomena:

Hemijske mjere se mogu primijeniti samo na propisan način i u skladu sa Zakonom o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 49/04).

Nema registrovanih insekticida; mogu se koristiti sredstva na bazi aktivnih materija koje se koriste za suzbijanje nekih drugih štetnih insekata na ukrasnom bilju (najprihvatljivija su sredstva sa aktivnim materijama koje su manje škodljive za pčele (npr. *tiaklopid*) i/ili imaju manji negativni uticaj na okoliš i na korisne organizme (npr. *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki*; *metoksifenzoid*), imidaklopid, deltametrin, dimetoat, alfacipermetrin. Na osnovu iskustava drugih zemalja, hemijsko suzbijanje insekticidima se pokazalo efikasnim preparatima na bazi bakterije *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki*. Suzbijanje insekticidima je efikasno dok su gusjenice mlađe i dok nema paučine. Insekticidi sa specifičnim načinom delovanja mogu reducirati i starije gusjenice.

Leptir

Jajna legla sa donje strane listova

larve, različiti stadiji

larve i „paučina“

SIMPTOMI NA ŠIMŠIRU

(foto: Andreja Peterlin)

* Fotografije su preuzete sa različitih web stranica (CABI, Hrvatska, Slovenija).